

KOE-ELÄINTEN HYVINVOINTI

HYVINVOINNIN MÄÄRITELMÄ

Hyvinvointi on eläimen kokemus sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Käsitteellä eläimen hyvinvointi kuvataan eläimen vointia, joka voi vaihdella hyvästä huonoon. Eläimen hyvinvointiin vaikuttavat sen mahdollisuudet sopeutua ympäristön tapahtumiin ja olosuhteisiin. Jos sopeutuminen ei onnistu, tai se aiheuttaa eläimelle jatkuvaa tai voimakasta stressiä, räsitusta, käytöshäiriöitä tai haittaa terveydelle, eläimen hyvinvointi heikkenee. Koe-eläinten hyvinvointiin vaikuttavat perimä ja siihen mahdollisesti tehdyt muutokset, terveydentila, elinympäristö, hoito sekä koetoimenpiteet.

HYVINVOINNIN ARVIOINTI

Koe-eläinten hyvinvointia voidaan arvioida tuotantoeläinten hyvinvoinnin arviointiin kehitettyjen Welfare Quality® -periaatteiden¹ ja näitä täsmäntävien kriteerien avulla. Ne pohjautuvat viiteen vapauteen, mutta tuovat lisäksi esille eläinten positiiviset kokemukset yhtenä hyvinvointiin vaikuttavana osa-alueena.

Periaatteet	Kriteerit
Hyvä ruokinta	1 Ei pitkittynyttä nälkää 2 Ei pitkittynyttä janoa
Hyvä elinympäristö	3 Mukava lepopaikka 4 Sopiva lämpötila 5 Liikkumisen helppous
Hyvä terveys	6 Ei vammoja 7 Ei sairauksia 8 Ei toimenpiteistä johtuvaa kipua
Tarkoituksenmukainen käyttäytyminen	9 Sosiaalisen käyttäytymisen ilmeneminen 10 Muiden käyttäytymismuotojen ilmeneminen 11 Hyvä ihmisen ja eläimen välinen suhde 12 Positiivinen tunnetila

HYVINVOINNIN PARANTAMINEN

Koe-eläimen elämän tulisi olla mahdollisimman hyvä syntymästä kuolemaan. Koe-eläimet voivat joutua elämään rajoitetussa elinympäristössä ja niille voidaan tutkimustarkoituksessa tehdä kipua tai kärsimystä aiheuttavia toimenpiteitä. Lainsäädäntö edellyttää, että tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettäville eläimille aiheutetaan mahdollisimman vähän kipua, tuskaa, kärsimystä tai pysyvää haittaa. Koe-eläimen hyvinvointia turvataan **3R-periaatteisiin**^[1] kuuluvan **Parantamisen (refinement)** velvoitteen avulla. Parantamista tulee soveltaa sekä eläinten kasvattamisessa ja pidossa että eläimelle toimenpiteitä tehtäessä. Parantamiseen kuuluu eläimelle aiheutettavan kärsimyksen estäminen tai sen lievittäminen vähimmäismäärään sekä eläimen hyvinvoinnin aktiivinen edistäminen.

¹ Welfare Quality®: <http://www1.clermont.inra.fr/wq/>

[1] 3R-periaatteet tarkoittavat:

Korvaaminen (Replacement): eläinten sijaan käytetään muuta menetelmää aina, kun se on mahdollista.

Vähentäminen (Reduction): eläimiä käytetään mahdollisimman vähän.

Parantaminen (Refinement): Eläinten kasvatus, hoito ja toimenpiteet tehdään parhaalla mahdollisella tavalla.

<p>Eläinten kasvattamisen, pidon ja hoidon menetelmiä tulee kehittää jatkuvasti yhä paremmin eläimen lajinmukaiset ympäristö- ja käyttäytymistarpeet huomioon ottaviksi.</p>	<p>Koetoimenpiteet on suunniteltava ja toteutettava niin, että eläimen hyvinvointi ei huonone tai se huononee niin vähän kuin mahdollista. Koetoimenpiteiden aikana ympäristöä ja hoitoa muokkaamalla voidaan vähentää eläimen kokemaa stressiä.</p>
<p>Pätevä henkilöstö, jonka tietoja ja taitoja ylläpidetään jatkuvalla koulutuksella</p>	<p>Pätevä henkilöstö, jonka tietoja ja taitoja ylläpidetään jatkuvalla koulutuksella</p>
<p>Hyvä elinympäristö: esimerkiksi sopiva, riittävän tilava, mukava, monipuolinen ja turvallinen ympäristö, jossa on lajille sopivaa pesämateriaalia ja/tai pesäkoppi, virikkeitä sekä lajitovereiden seuraa sosiaalisille eläimille</p>	<p>Hyvä koesuunnittelu ja tilastollisten menetelmien hallinta: Eläimen hyvinvoinnin kannalta parhaan tutkimusmallin ja tilastotieteen menetelmien valinta luotettavien koetulosten saamiseksi. Tarvittavan eläinmäärän luotettava arviointi sekä harhan (experimental bias) estäminen.</p>
<p>Hyvä hoito: esimerkiksi sopiva ruokinta ja juotto, hyvä hygienia, tarpeeksi tiheä eläinten hyvinvoinnin seuranta ja asianmukaiset eläinten käsittelyn taidot. Eläimillä on positiivinen ja luottavainen asenne ihmiseen ja ne ovat tottuneet ihmisen käsittelyyn sekä toimenpiteisiin.</p>	<p>Hyvät toimenpidetekniikat: eläinten käsittelyn ja koetekniikoiden hallinta niin, että voidaan valita eläimen hyvinvoinnin kannalta parhaat menetelmät ja välttää tarpeettoman haitan aiheuttamista. Toimenpiteisiin liittyvä mahdollisuuksien mukaan eläimelle positiivisia tunteita.</p>
<p>Hyvä terveys: taudinaiheuttajien leviämisen ja vammautumisen riskin estäminen</p>	<p>Kivun ja kärsimyksen estäminen ja lievittäminen: Toimenpiteiden valinta siten, että niistä aiheutuu eläimelle mahdollisimman vähän tai ei ollenkaan haittaa. Asianmukaisten nukutus- ja kivunlievitysmenetelmien käyttö tarvittaessa.</p>
<p>Hyvä kasvattaminen: laji- ja kantakohtaisten sekä geenimuuntelusta aiheutuvien erityistarpeiden huomiointi eläinten siitostamisessa, kasvattamisessa ja hyvinvoinnin seurannassa.</p>	<p>Perimästä aiheutuvan haitan huomioon ottaminen: perimän keinotekoisesta muuttamisesta aiheutuvat vaikutukset eläinten hyvinvointiin estäminen tai vähentäminen mahdollisimman vähän. Toimenpiteiden suunnittelu siten, että niistä ja perimästä aiheutuvan haitan yhteisvaikutus ei muodostu liian suureksi.</p>
<p>Aikaisten inhimillisten päätepisteiden käyttäminen: siitoseläinten vaihto uusiin ennen kuin niiden hyvinvointi huononee, jälkeläisten kehittymisen seuranta ja huonokuntoisten yksilöiden mahdollisimman varhainen lopettaminen.</p>	<p>Aikaisten inhimillisten päätepisteiden käyttäminen: toimenpiteiden päättämispisteen ja lopetuskriteerien valinta siten, että saadaan luotettavat tutkimustulokset, eläimelle aiheutuu mahdollisimman vähän tai ei ollenkaan haittaa ja haitan kesto on mahdollisimman lyhyt</p>
<p>Tuskaton kuolema: eläinten lopettaminen asianmukaisia menetelmiä käyttäen ja eläimelle mahdollisimman vähän kärsimystä aiheuttaen</p>	<p>Tuskaton kuolema: eläinten lopettaminen asianmukaisia menetelmiä käyttäen ja eläimelle mahdollisimman vähän kärsimystä aiheuttaen sekä siten, että varmistetaan luotettavien koetulosten saaminen</p>